

ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Έδρα JEAN MONNET
Δημοσιονομική Διακυβέρνηση της ΕΕ
και Έλεγχος

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Πεδία και μορφές εμφάνισης, προβολής και χρήσης δημοσιονομικής ισχύος στην ΕΕ

Εύα Κυριακίδου

Έδρα Jean Monnet “Δημοσιονομική Διακυβέρνηση της ΕΕ & Έλεγχος”
Κάτοχος Έδρας: Δημήτριος Σκιαδάς, Καθηγητής Ευρωπαϊκής Διακυβέρνησης
Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών
Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Θεσσαλονίκη, 2020

Το παρόν κείμενο αποτελεί πακέτο σημειώσεων για τους φοιτητές του τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας και όποιου άλλου ενδιαφερόμενου. Είναι προϊόν βιβλιογραφικής έρευνας της κ. Ένας Κυριακίδου, σε συνεργασία με την Έδρα Jean Monnet «Δημοσιονομική Διακυβέρνηση της Ε.Ε. και Έλεγχος».

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Εισαγωγή	3
Τι είναι η δημοσιονομική ισχύς της ΕΕ;	3
Η σχέση της πολιτικής ισχύος με τη δημοσιονομική ισχύ	4
Η διάσταση της δημοσιονομικής ισχύος μεταξύ των θεσμικών οργάνων της ΕΕ.....	4
Ο ρόλος του Ελεγκτικού Συνεδρίου στην κατανομή δημοσιονομικής ισχύος της ΕΕ	15
Η ελκυστικότητα της δημοσιονομικής ισχύος της ΕΕ	17
Το οικονομικό χάσμα μεταξύ Βορρά - Νότου και το κόστος του για τη δημοσιονομική ισχύ της ΕΕ.....	22
Η δημοσιονομική ισχύς της ΕΕ στον πλαίσιο της Παγκόσμιας Οικονομικής Διακυβέρνησης	25
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ.....	28

Εισαγωγή

Η έννοια της δημοσιονομικής ισχύος καθίσταται εξ ορισμού δυσπρόσιτη ως προς τον σαφή προσδιορισμό της καθώς για το ερευνητικό πεδίο της επιστήμης των Διεθνών Σχέσεων ο όρος “ ισχύς” είναι πολυδιάστατος και δύναται να λάβει ποικιλόμορφες ερμηνείες. Συχνά δε, επισημαίνεται η αλληλεξάρτησή της με την πολιτική ισχύ Κρατών, οργανισμών ή θεσμικών οργάνων. Παρά ταύτα, στο ενωσιακό πλαίσιο διαθέτει διπλή υπόσταση: α) η δημοσιονομική ισχύς μεταξύ των διαφόρων θεσμικών οργάνων μεταξύ τους και β) η δημοσιονομική ισχύς της ΕΕ, όπως διαμορφώνεται στο πλαίσιο της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ), τα πλεονεκτήματα της οποίας δύνανται να λειτουργήσουν δελεαστικά προς Κράτη μη μέλη αυτής. Η διττή δυναμική διάσταση που λαμβάνει η δημοσιονομική ισχύς της Ένωσης αποτυπώνεται κυρίως στο επίπεδο της Παγκόσμιας Οικονομικής Διακυβέρνησης, παρά τα κενά συνοχής που συχνά αναδεικνύει το ενδο-ενωσιακής φύσεως χάσμα Βορρά – Νότου μεταξύ των Κρατών - μελών. Ωστόσο, η προβολή της σε πολυμερές πλαίσιο τείνει να είναι σε εμβρυακό στάδιο, παρόλο που είναι θεμιτή στο πλέγμα που ορίζει η Συνθήκη της Λισαβόνας και οι εγγενείς αδυναμίες της έχουν επανειλημμένα επισημανθεί από τα θεσμικά όργανα της Ένωσης, αναδεικνύοντας τις ευρύτερες εσωτερικές παθογένειες και δυσκαμψίες της ΕΕ.

Τι είναι η δημοσιονομική ισχύς της ΕΕ;

Σε επίπεδο ΕΕ, ο όρος δημοσιονομική ισχύς είναι άμεσα συνυφασμένος γενικά με το σύνολο των δημοσιονομικών δυνατοτήτων που τα Κράτη – μέλη εκχωρούν στην Ένωση στο πλαίσιο της αρχής της δοτής αρμοδιότητας και επομένως, κρίνεται εξ ορισμού πεπερασμένη. Συγκεκριμένα, σε εσωτερικό επίπεδο η δημοσιονομική ισχύς της ΕΕ απορρέει από τη διάσταση της κατανομής των δημοσιονομικών αρμοδιοτήτων, τις οποίες τα Κράτη – μέλη “μεταβιβάζουν” στην Ένωση, και στα θεσμικά όργανα της. Το εύρος και ο σημαίνων ρόλος, διαδικαστικός και πολιτικός, των αρμοδιοτήτων, τις οποίες αναλαμβάνει κάθε θεσμικό όργανο της ΕΕ στον τομέα της δημοσιονομικής διαχείρισης, αποδίδουν στο καθένα χωριστά ένα “ποσοστό”, μικρότερο ή μεγαλύτερο, ισχύος.

Στο εξωτερικό επίπεδο η δημοσιονομική ισχύς εκφράζεται μέσα από την ελκυστικότητα των δημοσιονομικών προδιαγραφών της ΟΝΕ προς Κράτη μη μέλη και αυτό γιατί ο συντονισμός των οικονομιών και των εθνικών δημοσιονομικών πολιτικών μέσω της χρήσης κοινού νομίσματος (ευρώ), συνεπάγεται μεν τη εκχώρηση μέρους των δημοσιονομικών αρμοδιοτήτων των Κρατών – μελών προς την Ένωση, αλλά συγχρόνως προσφέρει πληθώρα ευεργετημάτων, όπως μεγαλύτερο εύρος αγορών με λιγότερο γραφειοκρατικές (ποιοτικά) και ευνοϊκότερες ποσοτικά νομοθετικές διατάξεις για την εισαγωγή και εξαγωγή αγαθών και υπηρεσιών, στην δυνατότητα διατήρησης της οικονομικής σταθερότητας για κάθε Κράτος – μέλος και στην παροχή περισσότερων ευκαιριών εσωτερικής αποδοτικότητας και ανάπτυξης (π.χ. πάγια πολιτική προτεραιότητα της ΕΕ είναι η δημιουργία περισσότερων θέσεων εργασίας)

Η σχέση της πολιτικής ισχύος με τη δημοσιονομική ισχύ

Η σχέση της πολιτικής ισχύος με την δημοσιονομική ισχύ χρησιμοποιείται για να περιγράψει αυτό που στην οικονομική επιστήμη καλείται πολιτική οικονομία. Ως πολιτική οικονομία ορίζεται γενικά η αλληλεπίδραση των πολιτικών διαδικασιών με τις οικονομικές στο εσωτερικό μίας κοινωνίας, όπως αυτή εκλαμβάνεται υπό τη διευρυμένη έννοια της μετοχής σε μία οντότητα και όχι της καθεαυτό κοινωνικής σύμβασης, και αντίστροφα. Υπό το πρίσμα αυτό οι οριζόντιες και κάθετες δομές ισχύος στην ΕΕ δημιουργούν μία σχέση αλληλεξάρτησης της πολιτικής ισχύος των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων με την αντίστοιχη τους δημοσιονομική. Με άλλα λόγια, η ενισχυμένη ή περιορισμένη δημοσιονομική ισχύς ενός οργάνου στη διαδικασία λήψης αποφάσεων δύναται να επιδράσει με αντίστοιχο τρόπο προς την πολιτική του ισχύ και το αντίστροφο. Ταυτόχρονα δε, η σύνδεση αυτή είναι εφικτή και στο εξωστρεφές πεδίο της ΟΝΕ, καθώς τα στοιχεία που διαμορφώνουν τη δημοσιονομική της ισχύ, και την καθιστούν πόλο έλξης για τρίτους, δημιουργούν αλλά και λαμβάνουν υπόψη προϋπάρχουσες πολιτικές προεκτάσεις.

Η διάσταση της δημοσιονομικής ισχύος μεταξύ των θεσμικών οργάνων της ΕΕ

Η δημοσιονομική ισχύς εντός της Ένωσης κατανέμεται μεταξύ τριών θεσμικών οργάνων: της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, του Συμβουλίου της ΕΕ (που σε επίπεδο ηγετών γίνεται διακριτό όργανο ως Ευρωπαϊκό Συμβούλιο) και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

α. Ιστορική Αναδρομή

Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ) ιδρύθηκε το 1951 με τη Συνθήκη των Παρισίων από το Βέλγιο, τη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ιταλία, το Λουξεμβούργο και την Ολλανδία, προκειμένου να επιτύχει, σε υπερεθνική βάση, την ελεύθερη διακίνηση χάλυβα και σιδήρου μεταξύ των συγκεκριμένων Κρατών και την ελεύθερη πρόσβαση στις πηγές παραγωγής, οι οποίες με τη σειρά τους προσέφεραν δυνατότητες οικονομικής ανάκαμψης, δημιουργίας και παροχής θέσεων εργασίας και ευρύτερα βελτιωμένων συνθηκών διαβίωσης των πολιτών των Κρατών – μελών στη μεταπολεμική περίοδο. Είναι σαφές, λοιπόν, ότι η ίδρυσή της εδράζονταν σε οικονομικού χαρακτήρα βάση και επιδιώξεις, με αποτέλεσμα το ευρύτερο δημοσιονομικό πλαίσιο των δραστηριοτήτων της, το οποίο μέχρι το 1978 καθοριζόταν αποκλειστικά σε ετήσια βάση, να καθίσταται, όπως είναι εύλογο, εξόχως σημαντικό.

Για την επίτευξη, λοιπόν, των δημοσιονομικής φύσεως σκοπών της και την υλοποίηση των δραστηριοτήτων της η ΕΚΑΧ προέβλεπε τη συγκρότηση 4 θεσμικών οργάνων:

- την **Ανώτατη Αρχή**, ένα υπερεθνικό σώμα, πρόδρομο της σημερινής Ευρωπαϊκής Επιτροπής, που αποτελούνταν από 9 μέλη εκ των οποίων όχι περισσότερα από 2 θα έχουν την ίδια εθνικότητα) με εξαετή θητεία με το καθήκον χειρίζεται το σύνολο της εκτέλεσης των προγραμμάτων της ΕΚΑΧ, την ανεξάρτητη διαχείριση των οικονομικών της και το ποσό εισφοράς των Κρατών - μελών, ασκώντας σημαντικές εξουσίες στον τομέα του άνθρακα και του χάλυβα.
- το **Συμβούλιο**, ο πρόδρομος του σημερινού Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με 6 εκπροσώπους των εθνικών κυβερνήσεων. Η Προεδρία του Συμβουλίου ασκούσαν από κάθε χώρα ΕΚΑΧ διαδοχικά για περίοδο 3

μητών με αρμοδιότητα να εναρμονίσει τις δραστηριότητες της Ανώτατης Αρχής και τη γενική οικονομική πολιτική των κυβερνήσεων. Η έγκρισή του ήταν απαραίτητη για σημαντικές αποφάσεις που λαμβάνονται από την Ανώτατη Αρχή. Ταυτόχρονα, η Ανώτατη Αρχή υπέβαλλε στο Συμβούλιο ετήσιες εκθέσεις των λογαριασμών της, το οποίο ήταν αρμόδιο για τον διορισμό ελεγκτή με θητεία τριών ετών. Οι έμμεσες ελεγκτικές αρμοδιότητες του Συμβουλίου υποδεικνύουν ότι διέθετε επίσης έναν βαθμό δημοσιονομικής ισχύος.

- τη **Συνέλευση**, πρόδρομος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, που απαρτιζόταν από 78 μέλη, εκπροσώπους των εθνικών κοινοβουλίων των Κρατών – μελών. Αρχικά, η Συνθήκη των Παρισίων της ανέθετε εποπτική εξουσία. Ωστόσο, με την πάροδο του χρόνου πέτυχε την ενίσχυση της επιρροής της επί των διαδικασιών της ΕΚΑΧ, μέσω της ανάπτυξης ενός πολιτικού διαλόγου με την Ανώτατη Αρχή σε ζητήματα πολιτικών και δημοσιονομικών επιλογών, παρόλο που η συγκεκριμένη διαδικασία δεν προβλεπόταν από τη Συνθήκη.
- το **Δικαστήριο**, ο πρόδρομος του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, απαρτιζόταν από 7 δικαστές που διορίστηκαν για 6 χρόνια με κοινή συμφωνία μεταξύ των κυβερνήσεων των χωρών ΕΚΑΧ, ως θεσμικός επόπτης διασφάλισης της ορθής εφαρμογής και ερμηνείας των διατάξεων της Συνθήκης.

Βάσει της συγκεκριμένης σύντομης περιγραφής είναι εμφανές ότι το μεγαλύτερο μέρος της δημοσιονομικής ισχύος και των αρμοδιοτήτων της ΕΚΑΧ διέθετε η Ανώτατη Αρχή, καθώς είχε την δικαιοδοσία εκτέλεσής του, δίχως να παραλείπεται ο μικρός βαθμός ισχύος του Συμβουλίου, αλλά και ο αμυδρός της Συνέλευσης. Λίγο αργότερα, το 1957 την ΕΚΑΧ πλαισίωσαν με τη Συνθήκη της Ρώμης η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) και η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας (ΕΚΑΕ ή Ευρατόμ). Θεμελιώδης επιδίωξη ήταν η συγκρότηση μίας ενιαίας αγοράς μεταξύ των Κρατών – μελών με γνώμονα 4 θεμελιώδεις ‘‘ελευθερίες’’, κυρίως μέσω ελεύθερης διακίνησης ανθρώπων, υπηρεσιών, αγαθών και κεφαλαίων. Στο πλαίσιο της διεύρυνσης της συνεργασίας κρίθηκε σκόπιμη η σύγχρονη συγκρότηση ενός ολόκληρου κεφαλαίου δημοσιονομικών διατάξεων εντός της νέας Συνθήκης, το οποίο

αφορούσε τα έσοδα, τη διαδικασία καθορισμού του προϋπολογισμού, την εκτέλεση του προϋπολογισμού, καθώς και τον έλεγχο εκτέλεσής του.

Οι νέες δημοσιονομικές διατάξεις, ιδιαίτερα το Άρθρο 203 της Συνθήκης της ΕΟΚ, φάνηκε να επιφορτίζουν με επαυξημένες αρμοδιότητες το Συμβούλιο και επομένως, έμμεσα τα ίδια τα Κράτη – μέλη. Πιο συγκεκριμένα, κάθε θεσμικό όργανο υπέβαλλε εκτιμήσεις για τις δικές του εκτιμήσεις για τις δαπάνες του στην Επιτροπή της ΕΟΚ¹. Αυτή ήταν αρμόδια να συγκεράσει όλες τις δημοσιονομικές προτάσεις σε ένα προσχέδιο προϋπολογισμού και να τις υποβάλλει στη συνέχεια στο Συμβούλιο. Το τελευταίο μπορούσε να προτείνει τροποποιήσεις στην Επιτροπή, αλλά και στα άλλα θεσμικά όργανα, όταν αυτό απαιτούνταν, και να αποφασίσει με ειδική πλειοψηφία για το τελικό σχέδιο του προϋπολογισμού.

Ο ρόλος της Συνέλευσης στην διαδικασία καθορισμού του προϋπολογισμού υπήρξε καθαρά συμβουλευτικός, δίχως δυναμική υπόσταση. Μετά την απόφαση του Συμβουλίου προβλεπόταν η κοινοποίηση του σχεδίου του προϋπολογισμού σε αυτό, έτσι ώστε είτε να το εγκρίνει εντός ενός μηνός, είτε να προτείνει τροποποιήσεις στο Συμβούλιο. Αυτό είχε την διακριτική ευχέρεια αποδοχής ή μη των τροποποιήσεων της Συνέλευσης κατά τη βούλησή του.

Την συνολική επίβλεψη της εκτέλεσης του προϋπολογισμού είχε η Επιτροπή της ΕΟΚ, αλλά κάθε όργανο παρέμενε αρμόδιο και αυτόνομο, ως προς την εκτέλεση του δικού του προϋπολογισμού. Αντίστοιχα, όλοι οι έλεγχοι εφαρμογής του προϋπολογισμού διεξάγονταν από ένα ανεξάρτητο σώμα, την Επιτροπή Ελέγχου του Προϋπολογισμού (πρόκατος του σημερινού Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου). Το γεγονός αυτό, ωστόσο, δεν απέδιδε περισσότερη δημοσιονομική ισχύ σε κανένα από τα δύο όργανα, όπως θα περίμενε κανείς. Αυτή εξακολουθούσε να συσσωρεύεται στο Συμβούλιο, το οποίο ήταν αρμόδιο για τη διαμόρφωση ενός δημοσιονομικού κανονισμού, που καθόριζε τη σύσταση, την εφαρμογή και τον έλεγχο του

¹ Με τη συνθήκη της Ρώμης, καθιερώθηκαν δύο νέα σώματα, η Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και η Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας, τα οποία αργότερα συγχωνεύτηκαν για τη δημιουργία της ενιαίας Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

προϋπολογισμού, ενώ ταυτόχρονα η Επιτροπή Ελέγχου του Προϋπολογισμού διοριζόταν από το ίδιο το Συμβούλιο.

Με την υπογραφή της Συνθήκης των Βρυξελλών το 1965, συγχωνεύθηκαν ενοποιήθηκαν τα θεσμικά όργανα της ΕΚΑΧ, της Ευρατόμ και της ΕΟΚ με αποτέλεσμα τη δημιουργία μιας ενιαίας θεσμικής δομής, αποτελούμενης από τα εξής σώματα: **Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Συμβούλιο και Δικαστήριο.** Η πρωτοκαθεδρία του Συμβουλίου έναντι των άλλων οργάνων και η συνακόλουθη περιορισμένη δημοσιονομική δικαιοδοσία του Κοινοβουλίου εξακολούθησαν με μόνη αξιοσημείωτη αλλαγή την πρόβλεψη να ζητείται η γνώμη του Κοινοβουλίου όχι μόνο επί των προϋπολογισμών της Ευρατόμ και της ΕΟΚ αλλά και της ΕΚΑΧ, η εισφορά για την οποία εξακολούθησε να εφαρμόζεται μέχρι το 2002, οπότε έληγε η περίοδος ισχύος της Συνθήκης των Παρισίων και οι οικονομικές ρυθμίσεις που όριζε ενσωματώθηκαν εξ ολοκλήρου στον προϋπολογισμό της ΕΕ.

Λίγο αργότερα, το 1967, ο Συμβιβασμός του Λουξεμβούργου έθεσε νέες βάσεις ως προς την κατανομή ισχύος μεταξύ των θεσμικών οργάνων της Κοινότητας, η οποία επηρέασε και το βαθμό ανάμειξής τους στη δημοσιονομική διαδικασία. Επρόκειτο για την πράξη, η οποία επέλυσε την αποκαλούμενη ‘κρίση του κενού εδράνου’. Αυτή συνίστατο στην αποχή από τις διαδικασίες του Συμβουλίου Υπουργών, της Επιτροπής Μονίμων Αντιπροσώπων και τα άλλα προπαρασκευαστικά σώματα των Γάλλων αντιπροσώπων για επτά μήνες (Ιούνιος 1965 – Ιανουάριος 1966). Αφορμή για την ενέργεια αυτή στάθηκε η παρουσίαση το 1965 από τον πρόεδρο της Επιτροπής, Walter Hallstein, κατά τη διάρκεια της γερμανικής προεδρίας, μιας πρότασης για την ανάπτυξη των ιδίων πόρων της Κοινότητας, στοιχείο που θα ενέτεινε την ανεξαρτησία της έναντι των Κρατών-μελών, και για την ενίσχυση των αρμοδιοτήτων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και της Επιτροπής.

Ως γενεσιουργοί αιτίες του συμβάντος θεωρήθηκαν αφενός η εισαγωγή της αρχής της πλειοψηφίας (όχι ομοφωνίας) στο Συμβούλιο Υπουργών και αφετέρου, η διαμάχη μεταξύ της Γαλλίας και των άλλων 5 εταίρων της ως προς την προτεραιότητα χρηματοδότησης της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ) έναντι των άλλων πολιτικών της Κοινότητας κατά την διάρκεια των διαπραγματεύσεων ανανέωσης της

περιόδου για την Κοινή Αγορά.² Βέβαια, η διάσταση ενείχε βαθύτερες περιπλοκές, οι οποίες σχετιζόνταν με τη διαφορετική προοπτική με την οποία αντιμετώπιζαν τα μέλη την ίδια την Κοινότητα, αφού η Γαλλία του Ντε Γκωλ, αν και υπέρμαχος της ευρωπαϊκής ενοποίησης, που καρπωνόταν τα πολυεπίπεδα οφέλη της, θεωρούσε ότι η πολιτική εξουσία μπορεί να ασκηθεί νομίμως μόνον από τα έθνη-κράτη και όχι από υπερεθνικούς θεσμούς. Έτσι, όταν ο Γερμανός πρόεδρος της Επιτροπής παρουσίασε την παραπάνω πρόταση, η οποία αναδείκνυε τη φιλοδοξία της Κοινότητας να ενισχύσει το υπερεθνικό της σκέλος μέσω νέων αρμοδιοτήτων και πόρων πάνω στις οποίες τα μεμονωμένα Κράτη-μέλη δεν θα είχαν τον απόλυτο έλεγχο, ο Ντε Γκωλ την εξέλαβε ως μία ακόμη πιο ισχυρή απειλή κατά της κρατικής κυριαρχίας.

Ο Συμβιβασμός του Λουξεμβούργου, παρότι η ισχύς του είναι αμφίσημη και εναπόκειται σε περαιτέρω πολιτικές ερμηνείες, επέφερε αποτελέσματα, τα οποία επηρέασαν βαθύτατα τις μετέπειτα δημοσιονομικές σχέσεις μεταξύ των θεσμικών οργάνων. Συγκεκριμένα:

- υποβάθμισε την αυτονομία και το δικαίωμα αυτονομίας και ανάληψης πρωτοβουλιών της Επιτροπής, καθώς οι αντιπροσωπείες των 5 Κρατών – μελών (πλην αυτής της Γαλλίας) πέτυχαν την υπογράμμιση εντός του κειμένου του Συμβιβασμού της αρχής της συνεργασίας μεταξύ των θεσμικών οργάνων, όπως αυτή περιγραφόταν στη Συνθήκη του 1957.
- η πρόταση διαδικασίας πλειοψηφικής ψηφοφορίας δεν υιοθετήθηκε. Διατηρήθηκε η ομοφωνία σε περίπτωση συμφερόντων μείζονος σημασίας. Ως αποτέλεσμα, καθιερώθηκε η πολιτική επίκλησης του δικαιώματος της αρνησικυρίας (veto) στις συνεδριάσεις του Συμβουλίου, λειτουργώντας ως ανασταλτικός παράγοντας για την επέκταση της ευρωπαϊκής ενοποίησης.

² Ήδη από το 1962 τα 6 Κράτη – μέλη της Κοινότητας συμφώνησαν στη συγκρότηση Κοινής Αγοράς για τα αγροτικά τους προϊόντα, γεγονός που σηματοδοτούσε τη βαθμιαία κατάργηση των τελωνειακών δεσμών και καθιέρωση ενιαίων τιμών μεταξύ τους. Η Γαλλία, ως ο κατ' εξοχήν εξαγωγέας αγροτικών προϊόντων εξασφάλιζε προνομιακές ρυθμίσεις για τα αγροτικά της προϊόντα μέσω της ΚΑΠ, τόσο για την εξαγωγή τους, όσο και για την καταβολή κοινοτικών επιδοτήσεων στους αγρότες που τα καλλιεργούσαν. Στον αντίποδα, η Γερμανία, που κυρίως εισήγαγε αγροτικά προϊόντα, υποχρεωνόταν να καταβάλει περίπου διπλάσιες εισφορές υπέρ της ΚΑΠ σε σύγκριση τη Γαλλία, αν και το μερίδιο της γεωργίας στην οικονομία της ήταν πολύ μικρότερο και η ωφέλειά της από τις κοινοτικές επιδοτήσεις ήταν εξίσου χαμηλή.

Ο Συμβιβασμός του Λουξεμβούργου μπορεί να επικύρωσε πρωτίστως τις γαλλικές θέσεις, αλλά στις διεργασίες του έθεσε την προβληματική για ενίσχυση του βαθμού ολοκλήρωσης της Κοινότητας μέσω της αναδιάρθρωσης των αρμοδιοτήτων μεταξύ των οργάνων. Κορυφαίο απότοκο των ζυμώσεων που ακολούθησαν του Συμβιβασμού (και του γεγονότος ότι ο Ντε Γκωλ αποχώρησε από την πολιτική το 1969) υπήρξε η Συνθήκη του Λουξεμβούργου (1970), η οποία πρωτίστως αντικατέστησε τις καθορισμένες εισφορές των Κρατών – μελών με το σύστημα των “ιδίων πόρων”, ενώ σε επίπεδο δημοσιονομικής ισχύος, ενίσχυσε το ρόλο της Συνέλευσης (Κοινοβούλιο), η οποία μέχρι τότε ασκούσε μόνο το δικαίωμα γνωμοδότησης επί του προϋπολογισμού, επιτρέποντάς της να ασκεί, για πρώτη φορά, πλήρη έλεγχο στις δαπάνες και τον προϋπολογισμό της. Πιο συγκεκριμένα, απέκτησε από κοινού με το Συμβούλιο την αρμοδιότητα χορήγησης απαλλαγής για τον προϋπολογισμό. Επρόκειτο για μία ένδειξη διεύρυνσης της αρχής της συνεργασίας στον τομέα της διαδικασίας του προϋπολογισμού, γεγονός που συνιστούσε απόρροια της συνειδητοποίησης των μελών της ΕΟΚ, πως η διεύρυνσή της και η επίτευξη των στόχων της δεν ήταν εφικτή αν η δημοσιονομική της ισχύς αποτελούσε σχεδόν μονοπωλιακό προνόμιο της πρωτοκαθεδρίας ενός και μόνο οργάνου, του Συμβουλίου. Παρά ταύτα, το τελευταίο εξακολούθησε να διαδραματίζει ηγετικό ρόλο στις δημοσιονομικές διαδικασίες.

Με τη Συνθήκη των Βρυξελλών το 1975 τροποποιήθηκαν ορισμένες δημοσιονομικές διατάξεις των προγενέστερων συνθηκών με αποτέλεσμα την πρόβλεψη για την αντικατάσταση της έως τότε Επιτροπής Ελέγχου με ένα ανεξάρτητο θεσμικό όργανο με το όνομα Ελεγκτικό Συνέδριο και την περαιτέρω ενίσχυση των δημοσιονομικών και ελεγκτικών αρμοδιοτήτων του Κοινοβουλίου, το οποίο κατοχύρωσε το δικαίωμα να εξετάζει τους ετήσιους λογαριασμούς και τις Εκθέσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου και να αποφαινεται σχετικά με την επικύρωση ή μη του τρόπου εκτέλεσης του εκάστοτε προϋπολογισμού από την Επιτροπή στο πλαίσιο της διαδικασίας απαλλαγής, πράγμα για το οποίο μέχρι τότε ήταν αρμόδιο και μετά το 1970 συναρμόδιο το Συμβούλιο³, και τέλος, να απορρίπτει, όταν το κρίνει σκόπιμο τον

³ Για πολλές δεκαετίες μέχρι και σήμερα το Συμβούλιο παρουσιάζει ενστάσεις ως προς το να ελέγχεται η διαδικασία χορήγησης απαλλαγής σε αυτό, και επομένως οι ίδιες οι δαπάνες του από το

εκάστοτε προτεινόμενο, ετήσιο αρχικά και πολυετή από το 1988 και έπειτα, προϋπολογισμό της Κοινότητας. Επομένως, η ισχύς του Συμβουλίου περιορίστηκε σε κάποιο βαθμό.

Η Επιτροπή και το ΕΚ είχαν προτείνει να διαθέτει το ΕΚ πραγματική εξουσία επιρροής όσον αφορά τη θέσπιση και τις μεταβολές των ιδίων πόρων το 1970 και το 1975, να είναι το ΕΚ σε θέση να εγκρίνει την εισφορά ΕΚΑΧ και να διαθέτει η ΕΟΚ αρμοδιότητα έκδοσης χρέους, αλλά το Συμβούλιο δεν αποδέχθηκε τις προτάσεις αυτές. Ως αποτέλεσμα, το Συμβούλιο εξακολούθησε να είναι το μοναδικό αρμόδιο όργανο, που ενέκρινε ή τροποποιούσε με ομόφωνη απόφαση τους ίδιους πόρους, με το Κοινοβούλιο να μετέχει μόνο σε επίπεδο διαβούλευσης. Έκτοτε το ΕΚ προσπάθησε να ασκήσει επιρροή στους ίδιους πόρους, χωρίς ωστόσο επιτυχία, πλην των περιπτώσεων στις οποίες μπόρεσε να συνδέσει τη μεταρρύθμιση με άλλα ζητήματα.

Κατά τη διάρκεια των δεκαετιών του 1970 και του 1980 που ακολούθησαν η Συμφωνία του 1970 δοκιμάστηκε ιδιαίτερα. Το 1979 το Κοινοβούλιο κατέστη άμεσα αιρετό, καθώς πραγματοποιήθηκαν οι πρώτες εκλογές των μελών με άμεση ψηφοφορία. Μέχρι τότε τα μέλη του προέρχονταν απευθείας από τα εθνικά Κοινοβούλια. Ωστόσο, αποζητώντας περαιτέρω διεύρυνση του ρόλου του, επεδίωξε να ασκήσει πιέσεις προς αυτή την κατεύθυνση μέσω της άρνησής του να επικυρώσει τους προϋπολογισμούς των ετών 1980, 1985, 1986 και 1988, καθώς και της έγκρισης του προϋπολογισμού του 1982 από το ίδιο χωρίς την συμφωνία του Συμβουλίου επί των μη υποχρεωτικών δαπανών (ΜΥΔ).⁴ Ακόμα, προέβη σε ενέργειες με αντίστοιχο προσανατολισμό, αλλά ηπιότερου χαρακτήρα, όπως αυτές κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων για τη συμφωνία του Fontainebleau.⁵

Κοινοβούλιο. Ως επιχείρημα προβάλλει το γεγονός ότι αποτελεί εξίσου με το Κοινοβούλιο νομοθετικό όργανο της ΕΕ.

⁴ Οι δαπάνες της ΕΟΚ διακρίνονταν σε δύο κατηγορίες: α) τις υποχρεωτικές δαπάνες (ΥΔ), οι οποίες έπρεπε να καταβληθούν υποχρεωτικά, καθώς “απορρέουν από τη συνθήκη ή από τις πράξεις που εκδίδονται δυνάμει αυτής” (Άρθρο 272, παρ. 4 ΣΕΚ) β) τις μη υποχρεωτικές δαπάνες (ΜΥΔ), στις οποίες ενέπιπταν οποιασδήποτε μορφής άλλες δαπάνες της ΕΟΚ. Το Συμβούλιο είχε τη δυνατότητα να επιβάλλει τη βούλησή του στο Κοινοβούλιο ως προς τις ΥΔ, ενώ το αντίστροφο μπορούσε να γίνει εκ μέρους της πλευράς του Κοινοβουλίου στο Συμβούλιο ως προς τις ΜΥΔ.

⁵ Η συμφωνία του Fontainebleau ήταν ένα πακέτο που αξίωνε την αύξηση των ιδίων πόρων με υψηλότερο συντελεστή ΦΠΑ, τη διόρθωση υπέρ του Ηνωμένου Βασιλείου προχωρήσει τη διεύρυνση της ΕΟΚ προς την Ισπανία και την Πορτογαλία. Ωστόσο, το πρώτο προσχέδιο του 1985 Η απόφαση για τους ίδιους πόρους που πρότεινε η Επιτροπή δεν ανέφερε αρχικά ονομαστικά το Ηνωμένο

Η κύρωση της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης το 1987, με την οποία συγκροτήθηκε η εσωτερική αγορά στην ΕΟΚ, θεσπίστηκε η υιοθέτηση δημοσιονομικών προοπτικών μέσω διοργανικών συμφωνιών (με τη Συνθήκη της Λισαβόνας το 2009 μετονομάστηκαν σε Πολυετή Δημοσιονομικά Πλαίσια), που καθόριζαν τον μακροπρόθεσμο προγραμματισμό των δημοσιονομικών υποχρεώσεων της με στόχο να καταστήσουν, μετά τις εντάσεις που προκάλεσαν οι πολλαπλές απορρίψεις του ετήσιου προϋπολογισμού εκ μέρους του Κοινοβουλίου, πιο σταθερό τον προϋπολογισμό της σε βάθος χρόνου. Σε διαδικαστικό επίπεδο η Επιτροπή ήταν αρμόδια για την κατάρτιση της πρότασης του μακροπρόθεσμου προϋπολογισμού, ενώ το Κοινοβούλιο πρέπει να συμφωνήσει με το Συμβούλιο, με ομοφωνία του δεύτερου⁶, γεγονός που αποδεικνύει πως παρά την περιορισμένη δημοσιονομική ισχύ του, το Κοινοβούλιο κατόρθωσε να ασκήσει πιέσεις με την πάροδο του χρόνου, κατορθώνοντας να την αυξήσει σε σημαντικό βαθμό, δίχως ωστόσο να ισχυροποιήσει ουσιαστικά τη θέση του, με αποτέλεσμα να διατηρείται η πρωτοκαθεδρία του Συμβουλίου ως προς τον καθορισμό του προϋπολογισμού και η εξέχουσα θέση της Επιτροπής ως προς την εκτέλεσή του. Η θέση του Κοινοβουλίου βελτιώθηκε περισσότερο με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ το 1992. Οι εξουσίες του Κοινοβουλίου διευρύνθηκαν στη βάση της συναπόφασης με το Συμβούλιο – και όχι της απλής συνεργασίας, η οποία ίσχυε έως τότε - ενισχύοντας, κατά συνέπεια, τον ρόλο του στον έλεγχο του προϋπολογισμού. Η αρχή της συναπόφασης επεκτάθηκε ως μέθοδος λειτουργίας με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ το 1997, δίχως, ωστόσο, να ενισχύσει περαιτέρω τη δημοσιονομική ισχύ του Κοινοβουλίου και με το Συμβούλιο να διατηρεί τα ηνία αυτής.

β. Η κατανομή της δημοσιονομικής ισχύος μεταξύ των θεσμικών οργάνων της ΕΕ μετά τη Συνθήκη της Λισαβόνας (2007)

Οι προσπάθειες του Κοινοβουλίου να ενισχύσει τη δημοσιονομική του ισχύ εξακολούθησαν με ανάλογες με τις προαναφερθείσες προσπάθειες στη δεκαετία του 1990 και του 2000. Κομβικό σημείο σε όλη την προσπάθεια ανακατανομής της δημοσιονομικής ισχύος της ΕΕ αποτέλεσε η Συνθήκη της Λισαβόνας (2007), η οποία

Βασίλειο, ούτε χαρακτήριζε την διόρθωση μόνιμη, με την Επιτροπή και το ΕΚ να προσπαθούν ανεπιτυχώς να αντιταχθούν στη περίπτωση μόνιμης διόρθωσης.

⁶ Πριν από τη Συνθήκη της Λισαβόνας απαιτούνταν επικύρωση κάθε διοργανικής συμφωνίας από τα εθνικά Κοινοβούλια, διαδικασία που πλέον δεν απαιτείται.

με τις αλλαγές που επέφερε στους τομείς κατάρτισης και εκτέλεσης του ετήσιου, αλλά και του μακροπρόθεσμου προϋπολογισμού ενίσχυσε το δημοσιονομικό ρόλο του Κοινοβουλίου.

Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο κατάρτισης του ετήσιου προϋπολογισμού ο ρόλος του Κοινοβουλίου, με βάση τη διαδικασία συναπόφασης, έγκειται στη δυνατότητα του να τον απορρίψει ή να επιφέρει τροποποιήσεις μέσω ψηφοφορίας με απόλυτη πλειοψηφία των μελών του επί όλων των κατηγοριών δαπανών. Στην περίπτωση δε που δεν βρεθεί κοινός τόπος μεταξύ του Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και συγκληθεί η επονομαζόμενη Επιτροπή Συνδιαλλαγής, παρά την αρχική φαινομενική ισχύ του Κοινοβουλίου, αυτή δεν είναι ουσιαστική και ρεαλιστική. Εφόσον κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων της Επιτροπής Συνδιαλλαγής προκύψει συμφωνία μεταξύ των δύο αυτών θεσμικών οργάνων τόσο το Κοινοβούλιο όσο και το Συμβούλιο έχουν την επιλογή να εγκρίνουν ή να απορρίψουν εκ νέου το κείμενο της συμφωνίας σε τελικές συνεδριάσεις. Εάν το Συμβούλιο εγκρίνει το κείμενο, μπορεί ακόμη να απορριφθεί από το ΕΚ με απόλυτη πλειοψηφία των μελών του. Εάν το Συμβούλιο απορρίψει το κείμενο, ενώ το Κοινοβούλιο το εγκρίνει, όχι μόνο το κοινό κείμενο θα εγκριθεί, αλλά και το ΕΚ διατηρεί το δικαίωμα να επιβάλει εκ νέου όλες τις αρχικές του τροπολογίες κατά τα με πλειοψηφία κατά τα 3/5.

Συγχρόνως, η κατάργηση της διάκρισης μεταξύ υποχρεωτικών και μη υποχρεωτικών δαπανών στον ετήσιο προϋπολογισμό επιτρέπει την ίση αντιμετώπιση όλων των δαπανών στο πλαίσιο της ίδιας διαδικασίας.

Την ίδια στιγμή, στην περίπτωση που δεν επιτευχθεί συμφωνία επί του νέου προϋπολογισμού έως τη λήξη του δημοσιονομικού έτους στις 31 Δεκεμβρίου, εφαρμόζεται το σύστημα των προσωρινών δωδεκατημορίων για το νέο έτος.⁷ Το Συμβούλιο μπορεί να διαφοροποιήσει τις δαπάνες στο πλαίσιο του συστήματος αυτού, ενώ το ΕΚ περιορίζεται μόνο στη δυνατότητα έγκρισης τυχόν αυξήσεων ή μειώσεων.

⁷ Πρόκειται για μηνιαίους προϋπολογισμούς που αντιστοιχούν στο ένα δωδέκατο είτε των δαπανών του προηγούμενου έτους είτε των δαπανών που προτείνονται από την Επιτροπή.

Σημείο τριβής έχει αποδειχθεί και η ψήφιση του Πολυετούς Δημοσιονομικού Πλαισίου. Κατά το άρθρο 312 ΣυνθΛΕΕ το Συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα, έχοντας την πρότερη έγκριση του Κοινοβουλίου, το οποίο δύναται να προτείνει τροποποιήσεις, ενώ πλέον δεν απαιτείται η επικύρωσή του ΠΔΠ από τα εθνικά Κοινοβούλια των Κρατών – μελών, όπως συνέβαινε με τις διοργανικές συμφωνίες του παρελθόντος. Είναι κρίσιμος ο όρος «έγκριση» που χρησιμοποιεί το κείμενο της Συνθήκης καθώς διαφοροποιείται από την έννοια της συναπόφασης ή έστω της σύμφωνης γνώμης και έτσι έχει δοθεί περιθώριο στο Συμβούλιο να υποστηρίξει ότι αρκεί η έγκριση σε γενικό πολιτικό επίπεδο, χωρίς να επεκτείνεται σε επιμέρους ζητήματα, κάτι που δεν αποδέχεται το Κοινοβούλιο. Χαρακτηριστικό παράδειγμα συνιστά το veto που άσκησε το ΕΚ τον Ιανουάριο του 2006 σχετικά με το σχέδιο δημοσιονομικών προοπτικών του Συμβουλίου για την περίοδο 2007-2013, καθώς θεώρησε πως η Επιτροπή αρχικά καθόρισε τις αναλήψεις δαπανών σε επίπεδο πολύ χαμηλό. Αντίστοιχα, το 2013 η στάση του Κοινοβουλίου κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων για το Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο της περιόδου 2014 – 2020, υπήρξε επίσης αυστηρή προκειμένου να διασφαλιστεί η δημοσιονομική ισορροπία σε όλους τους τομείς των μακροπρόθεσμων δαπανών, στους ετήσιους προϋπολογισμούς των ετών 2013 και 2014, και στο σύστημα εσόδων της Ένωσης.

Όσον αφορά το ρόλο του Κοινοβουλίου στην διαδικασία λήψης αποφάσεων για τα έσοδα της Ένωσης, το σύστημα των ιδίων πόρων εξακολούθησε να εγκρίνεται ή να τροποποιείται από το Συμβούλιο με ομόφωνη απόφαση μετά από διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, η οποία πρέπει να επικυρωθεί από όλα τα Κράτη - μέλη. (άρθρο 311ΣΛΕΕ). Βασική πλέον διαφοροποίηση που έθεσε η Συνθήκη της Λισσαβόνας είναι η τυπική διεύρυνση του ρόλου του Κοινοβουλίου, του οποίου η συναίνεση συνιστά πλέον προϋπόθεση για την έγκριση των κανόνων εφαρμογής του συστήματος. Παρά το γεγονός ότι πρόκειται περισσότερο για τυπική διαδικασία, η οποία δεν προσδίδει στο Κοινοβούλιο σημαίνοντα ρόλο ως προς την ουσία του καθορισμού των ιδίων πόρων, αλλά το περιορίζει σε επικυρωτικού χαρακτήρα ενέργειες, δεν παύει να αποτελεί όρο νομιμότητας (άρα δεσμευτικότητας) των σχετικών πράξεων, αναβαθμίζοντας τη σημασία της συμμετοχής του Κοινοβουλίου στις σχετικές διαδικασίες.

Όσον αφορά την Επιτροπή, το 2009 ενισχύθηκε ο ρόλος της ως ανεξάρτητου "διαιτητή" στην οικονομική διακυβέρνηση, παρέχοντάς της τη δυνατότητα αφενός, να εκδίδει άμεσες προειδοποιήσεις στα Κράτη – μέλη, των οποίων οι δημοσιονομικές πολιτικές είτε δεν συνάδουν με τις ευρύτερες κατευθύνσεις οικονομικής πολιτικής που συμφωνήθηκαν από το Συμβούλιο είτε κινδυνεύουν να θέσουν σε κίνδυνο την εύρυθμη λειτουργία της ΟΝΕ και αφετέρου, να απευθύνει απευθείας γνώμη σε ένα Κράτος - μέλος όταν θεωρεί ότι υπάρχει ή ενδέχεται να προκύψει υπερβολικό έλλειμμα σε αυτό, δίχως να απαιτείται να την υποβάλει νωρίτερα στο Συμβούλιο, όπως ίσχυε έως τότε.

Ως αποτέλεσμα των παραπάνω, ο μακροχρόνιος ανταγωνισμός μεταξύ του Συμβουλίου και του Κοινοβουλίου ως προς την απόκτησης μεγαλύτερου μεριδίου επί της δημοσιονομικής ισχύος εξακολουθεί να υφίσταται. Μια ενδεικτική πτυχή αυτού του ανταγωνισμού είναι η μη τήρηση πλέον μιας «συμφωνίας κυρίων» από το 1970 κατά την οποία τα δύο θεσμικά όργανα δεν παρεμβαίνουν το ένα στους διοικητικούς προϋπολογισμούς του άλλου στο πλαίσιο του ετήσιου προϋπολογισμού.

Ο ρόλος του Ελεγκτικού Συνεδρίου στην κατανομή δημοσιονομικής ισχύος της ΕΕ

Το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο θεσμοθετήθηκε με τη Συνθήκη των Βρυξελλών το 1975 και ξεκίνησε τη δραστηριότητά του τον Οκτώβριο του 1977, ως το αρμόδιο ανεξάρτητο και αυτόνομο όργανο εξωτερικού ελέγχου της Κοινότητας του οποίου σκοπός είναι η διασφάλιση της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης των πόρων της. Μπορεί να εξετάζει τα στοιχεία ενεργητικού, τα έσοδα και τις υποχρεώσεις της ΕΕ, διαθέτοντας αρμοδιότητα ελέγχου των δαπανών της ΕΕ σε εθνικό επίπεδο. Από το 1993, οπότε απέκτησε την νομική υπόσταση του πέμπτου ευρωπαϊκού θεσμού μέσω της Συνθήκης του Μάαστριχτ, οι αρμοδιότητές του επεκτάθηκαν, καθώς απέκτησε τη δυνατότητα χορήγησης ή άρνησης χορήγησης δήλωσης αξιοπιστίας για την επιβεβαίωση της κανονικότητας των ετήσιων λογαριασμών της ΕΕ, ενώ πέραν της δημοσιονομικής συμμόρφωσης, το Ελεγκτικό Συνέδριο όφειλε να καταρτίζει επίσης ειδικές εκθέσεις σχετικά με την ποιότητα των πολιτικών για τις δαπάνες. Επίσης, από

το 2003 δύναται να παρέχει ειδικές αναφορές για κάθε τομέα της ενωσιακής δραστηριότητας που θεωρείται σημαντικός.

Από το 1999 η εποπτική εντολή του βαίνει πέραν της εξακρίβωσης της ορθότητας των λογαριασμών και καλύπτει την αναφορά περιπτώσεων παρατυπιών στους τομείς της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας καθώς και την συνεργασία σε ζητήματα Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων. Ταυτόχρονα, ο εξαιρετικά σημαίνων ρόλος του στο ευρωπαϊκό θεσμικό οικοδόμημα επιβεβαιώθηκε μέσα από το δικαίωμα που του εκχωρήθηκε με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ να προσφεύγει στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για θέματα που άπτονταν της διατήρηση των προνομίων του, κάτι που μέχρι τότε επιτρεπόταν μόνο στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα .

Οι αρμοδιότητές του σήμερα εμπερικλείονται στα Άρθρα 285 – 287 ΣΛΕΕ και περιλαμβάνουν, κυρίως, την κατάρτιση μίας ετήσιας έκθεσης σχετικά με τον προϋπολογισμό κάθε έτους, αφού λάβει τα αποτελέσματα εσωτερικού ελέγχου από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, την παροχή υποστήριξης στη διαδικασία απαλλαγής, την διαμόρφωση ειδικών εκθέσεων και γνωμοδοτήσεων, όποτε αυτό κρίνεται σκόπιμο, και γενικά την παροχή βοήθειας στα υπόλοιπα ευρωπαϊκά όργανα να εκτελέσουν τον προϋπολογισμό της ΕΕ και να ελέγξουν σε εσωτερικό επίπεδο την εφαρμογή του. Τέλος, σε περιπτώσεις απόπειρας θέσπισης νομοθετικών διατάξεων δημοσιονομικού χαρακτήρα, όπως αυτές για του ίδιους πόρους, είναι υποχρεωτική η γνωμοδότηση του Συνεδρίου.

Είναι εμφανές πως στο πλαίσιο της πορείας της δημοσιονομικής ολοκλήρωσης της ΕΕ οι αρμοδιότητες του Ελεγκτικού Συνεδρίου ενισχύθηκαν και η υπόστασή τους απέκτησε ισχυρά νομικά θεμέλια με το πέρας του χρόνου. Η διευρυμένη δικαιοδοσία του στο τομέα του δημοσιονομικού ελέγχου της Ένωσης ότι δεν είναι απλά διεκπεραιωτική, μονοδιάστατη ή αποκομμένη από τη διαδικασία θέσπισης και εκτέλεσης του προϋπολογισμού. Αντίθετα, με γνώμονα τις υποδείξεις του μπορεί να επηρεάσει δυναμικά τον καθορισμό των ανώτατων ορίων δαπανών επόμενων προϋπολογισμών, των τρόπων κατανομής των πόρων της Ένωσης και εν γένει τις ίδιες τις προτεραιότητες που τα άλλα όργανα θέτουν. Επιπρόσθετα, η δημοσιονομική ισχύς του εμπερικλείει και πολιτικές προεκτάσεις. Χαρακτηριστικό παράδειγμα

αποτελεί το έτος 1998, όταν η άρνηση του Συνεδρίου να χορηγήσει δήλωση αξιοπιστίας για τους λογαριασμούς του 1996 οδήγησε στην άρνηση χορήγησης απαλλαγής από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και, τον Μάρτιο του 1999, στην παραίτηση της Επιτροπής.

Η ελκυστικότητα της δημοσιονομικής ισχύος της ΕΕ

Είναι γεγονός πως η δημοσιονομική ισχύς της ΕΕ εδράζεται επάνω στο δίπτυχο της κοινής οικονομικής και νομισματικής πολιτικής. Το κοινό ευρωπαϊκό νόμισμα (Ευρώ) κατέχει τη δεύτερη θέση παγκοσμίως ως το πιο ισχυρό νόμισμα μετά το αμερικανικό δολάριο. Η καθιέρωσή του το 1999 και η συνακόλουθη έναρξη της λειτουργίας της Οικονομικής και Νομισματικής Κοινότητας (ΟΝΕ) αποτέλεσε ένα θεμελιώδες βήμα προς την πολιτική και οικονομική ολοκλήρωση της Ένωσης.

Οι πρώτες ενέργειες προς αυτή την κατεύθυνση διενεργήθηκαν ήδη από το 1969, όταν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε ένα memorandum για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και την νομισματική συνεργασία εντός της τότε Κοινότητας. Ωστόσο, η κατάρρευση του συστήματος Bretton Woods⁸ (1971) και οι δύο επερχόμενες κρίσεις πετρελαίου (1973 και 1978) είχαν ως αποτέλεσμα την ακολουθία σειράς μακροοικονομικών επιπλοκών, οι οποίες καθυστέρησαν την υλοποίηση του σχεδίου για την Οικονομική και Νομισματική Ένωση για δύο περίπου δεκαετίες. Παρά ταύτα, μετά την υιοθέτηση του προγράμματος για την Ενιαία Αγορά το 1985, το ενδιαφέρον των Κρατών – μελών της ΕΟΚ προς τη δημιουργία της ΟΝΕ επανήλθε στο προσκήνιο. Κομβικό σημείο προς αυτή την κατεύθυνση αποτέλεσε η προεδρία του Jacques Delors, υπό την εποπτεία του οποίου συνετάχθη το 1989 η «Έκθεση Delors» σχετικά με τον τρόπο επίτευξης της ΟΝΕ.

Έπειτα από ποικίλες διαπραγματευτικές διακυμάνσεις η ίδρυση της ΟΝΕ κατοχυρώθηκε με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ του 1992 για την ίδρυση της

⁸ Σύμφωνα με το σύστημα Bretton Woods, ο χρυσός συνιστούσε τη βάση αξίας για το δολάριο ΗΠΑ και τα υπόλοιπα νομίσματα προσαρμόστηκαν στην τιμή του δολαρίου ΗΠΑ. Το σύστημα Bretton Woods κατέρρευσε κατά τη δεκαετία του 1970, όταν ο Πρόεδρος Richard M. Nixon ανακοίνωσε ότι οι ΗΠΑ δεν θα ανταλλάσσουν πλέον χρυσό με νόμισμα των ΗΠΑ. Αίτια ήταν οι υπερβολικά αυξημένες κρατικές δαπάνες, οι οποίες σε συνδυασμό με τον πληθωρισμό προκάλεσαν ευρεία απόκλιση μεταξύ του όγκου κυκλοφορίας του δολαρίου ΗΠΑ σε σχέση με τα διαθέσιμα αποθέματα χρυσού, την οποία ακολούθησε μία μη βιώσιμη υπερτίμηση του δολαρίου των ΗΠΑ.

Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εκεί προβλέφθηκαν μια σειρά από προπαρασκευαστικά στάδια μέχρι το 1999 οπότε το κοινό νόμισμα (Ευρώ) εισήχθη στις παγκόσμιες χρηματοπιστωτικές αγορές ως ένα λογιστικό νόμισμα την 1η Ιανουαρίου 1999, αντικαθιστώντας την πρώην Ευρωπαϊκή λογιστική μονάδα (ECU) σε αναλογία 1:1. Βέβαια, κατά τα πρώτα τρία χρόνια η κυκλοφορία του ως ρευστού στην αγορά δεν ήταν ακόμη έτοιμη, οπότε χρησιμοποιούνταν μόνο για λογιστικούς σκοπούς και ηλεκτρονικές πληρωμές. Τα φυσικά κέρματα και τραπεζογραμμάτια ευρώ τέθηκαν σε κυκλοφορία την 1η Ιανουαρίου 2002, καθιστώντας το ως το καθημερινό νόμισμα λειτουργίας των αρχικών μελών της Ευρωζώνης και μέχρι τον Μάρτιο του 2002 είχε αντικαταστήσει εντελώς τα προηγούμενα νομίσματα

Στο πλαίσιο της ONE, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) εξουσιοδοτήθηκε ως η κατ' εξοχήν αρμόδια αρχή διαμόρφωσης της ενιαίας νομισματικής πολιτικής, το έργο της οποίας, όμως, πλαισιώνεται από εναρμονισμένες και συντονισμένες δημοσιονομικές πολιτικές, την ευθύνη των οποίων φέρουν τόσο τα Κράτη -μέλη, όσο και τα διάφορα θεσμικά ενωσιακά όργανα.

Η παγκόσμια δημοσιονομική κρίση, η έλευση της οποίας στον ευρωπαϊκό οικονομικό χώρο σημειώθηκε το 2009, άλλαξε τα δημοσιονομικά δεδομένα της Ένωσης. Ως αποτέλεσμα, η μέχρι σήμερα διάρκεια ζωής της ONE διακρίνεται σε δύο περιόδους, στην περίοδο προ της κρίσης και στην περίοδο μετά την κρίση. Ωστόσο, σε κάθε μία από αυτές η εφαρμογή των προβλέψεων, οι οποίες εντάσσονται στο πλαίσιο της ONE, διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στον καθορισμό της δημοσιονομικής πολιτικής της Ένωσης, καθιστώντας την ίδια την ONE ένα συνολικά επιτυχές και χρήσιμο εργαλείο δημοσιονομικής πολιτικής και υπερεθνικής ολοκλήρωσης, του οποίου τα πλεονεκτήματα ως προς τις πάγιες επιδιώξεις της Ένωσης για σταθερότητα και ανάπτυξη δείχνουν υπερεπέρουν των όποιων μειονεκτημάτων.

Κατά τη διάρκεια της πρώτης περιόδου η νομισματική πολιτική λειτουργούσε έχοντας ως πρότυπο λειτουργίας και αξιοπιστίας τη Γερμανική Ομοσπονδιακή Τράπεζα (Bundesbank), θεσμικά την ισχυρότερη κεντρική τράπεζα στην ΕΕ πριν από την καθιέρωση του ευρώ. Βασική στόχευση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας ήταν τότε η εφαρμογή μιας άρτια συντονισμένης νομισματικής πολιτικής, η οποία θα επέτρεπε τη διατήρηση του πληθωρισμού κάτω, αλλά κοντά στο 2%, προκειμένου να

επιτευχθεί η δημοσιονομική σταθερότητα και να διασφαλισθεί η ανεμπόδιστη οικονομική ανάπτυξη των μελών της ΟΝΕ. Τα Κράτη – μέλη της Ευρωζώνης, ιδιαίτερα όσα πριν την καθιέρωση κοινού νομίσματος μαστίζονταν από έντονα χαρακτηριστικά ανεπαρκούς δημοσιονομικής πειθαρχίας, διατήρησαν τον πληθωρισμό τους σε επίπεδα χαμηλότερα από εκείνα που είχαν καταγράψει πριν την υιοθέτηση του Ευρώ, ενώ συγχρόνως είχαν τη δυνατότητα να αποφύγουν τυχόν ανταγωνιστικές υποτιμήσεις, στοιχεία που επιβεβαιώνουν τον αποδοτικό χαρακτήρα της αντιπληθωριστικής πολιτικής της ΕΚΤ. Επιπλέον, ο δημοσιονομικός συντονισμός σε ενωσιακό επίπεδο ωθεί τις κυβερνήσεις να εσωτερικεύουν ουσιαστικά και οι ίδιες το αντίκρισμα προς το εξωτερικό της δημοσιονομικής τους πολιτικής, αφού και οι ίδιες αποτελούν τμήμα αυτού του εξωτερικού συνόλου, δίχως, βέβαια, η εν λόγω συνέπεια να σημαίνει ότι ο δημοσιονομικός συντονισμός και οι συνέπειές του εγγυώνται την εξασφάλιση δημοσιονομικής πειθαρχίας όσων μετέχουν σ' αυτόν.

Βέβαια, παρά το γεγονός ότι ο πληθωρισμός υπερέβη σε ορισμένες περιπτώσεις το όριο του 2% σχεδόν σε ολόκληρη τη διάρκεια της περιόδου αυτής, η δημοσιονομική ισχύς της Ένωσης παρέμεινε σε υψηλά επίπεδα, με την οικονομία της να αναπτύσσεται με σχετικά υψηλούς ρυθμούς και το κοινό νόμισμα να θεωρείται αρκετά ισχυρό απέναντι σε διεθνείς οικονομικές πιέσεις και κραδασμούς. Ως αποτέλεσμα, το Ευρώ διατήρησε υψηλά ποσοστά αξιοπιστίας και φάνηκε να αποδεικνύει πως ένα κοινό νόμισμα δεν καθίστατο τροχοπέδη στην ανάπτυξη των Κρατών – μελών που το υιοθετούσαν, αλλά συνιστούσε παράγοντα δημοσιονομικής σταθερότητας και ισορροπίας στο δρόμο επίτευξής της. Αποδείχθηκε, λοιπόν, πως η νομισματική ενοποίηση συνιστούσε δίοδο προς μία ανεξάρτητη κοινή οικονομική πολιτική, η οποία μπορούσε να μετριάσει τις ανταγωνιστικές υποτιμήσεις, καθώς και τα περιθώρια άσκησης πολιτικών πιέσεων, εντός και εκτός ΟΝΕ, προς διασφάλιση ελαστικότερης δημοσιονομικής μεταχείρισης. Η ΟΝΕ δεν συντελούσε αυτοσκοπό, αλλά το κατάλληλο εργαλείο βελτίωσης των προδιαγραφών διαβίωσης των πολιτών των Κρατών – μελών της.

Παρά τους καλούς αιωνούς, η δημοσιονομική πειθαρχία στο εσωτερικό των Κρατών – μελών παρέμεινε σε χαμηλά επίπεδα, εφόσον τόσο οι διατάξεις της Συνθήκης του Μάαστριχτ όσο και εκείνες του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης (1997) δεν τηρούνταν εκ μέρους τους. Εξάλλου το τελευταίο είχε πολλαπλά επικριθεί,

πρωτίστως ως προς το όριο του 3% που έθετε για τα δημοσιονομικά ελλείμματα, καθώς θεωρήθηκε πως δεν λαμβάνει υπόψη του τις επιπρόσθετες διαφορές δημοσιονομικού χαρακτήρα, παρότι ήταν ορθά προσδιορισμένο κριτήριο που διασφάλιζε επαρκή βαθμό διαφάνειας. Έτσι, λόγω των αδύναμων κανονισμών προληπτικής εποπτείας του τραπεζικού συστήματός τους, πολλά Κράτη – μέλη της ΕΕ υπήρξαν ευάλωτα στην κρίση του χρηματοοικονομικού τομέα και της αγοράς ακινήτων στις ΗΠΑ, με συνέπεια να υποστούν τα ίδια τραπεζικές κρίσεις. Η δεύτερη περίοδος της ΟΝΕ χαρακτηρίστηκε στο μεγαλύτερο μέρος της από προσπάθειες των οργάνων της Ένωσης να συνεργαστούν με τα Κράτη – μέλη για λήψη μέτρων αντιμετώπισης της δημοσιονομικής κρίσης του 2009 και διαμόρφωσης θεσμικών αλλαγών, οι οποίες θα διασφάλιζαν την περαιτέρω ανθεκτικότητα της ΟΝΕ σε αντίστοιχες μελλοντικές δημοσιονομικές διακυμάνσεις.

Αυτό, ωστόσο, δε σημαίνει πως η ΕΕ δεν αντιμετώπισε επαρκώς και αποτελεσματικά την κρίση με τα μέσα που διέθετε. Είναι χαρακτηριστικό ότι τα επιτόκια κρατικού χρέους διατηρήθηκαν σε ιστορικά χαμηλά, προσιδιάζοντας στην ταχεία, ευεργετική πτώση που παρουσίασαν κατά την περίοδο συγκρότησης της ΟΝΕ. Η ίδια η ΕΚΤ επέδειξε ικανοποιητικό βαθμό ευελιξίας, λαμβάνοντας μέτρα, τα οποία υπερέβησαν τα εξουσιοδοτημένα από τις υποκείμενες συνθήκες πλαίσια δράσης της, λαμβάνοντας έκτακτα μέτρα, όπως μεγάλες εγχύσεις ρευστότητας και πρόγραμμα αγορών τίτλων προκειμένου να αντιμετωπίσει τις επιμέρους τραπεζικές κρίσεις στο εσωτερικό των Κρατών – μελών της ΟΝΕ και να διασφαλιστεί ότι οι αγορές παραμένουν λειτουργικές. Χαρακτηριστικό παράδειγμα συνιστά η χορήγηση σημαντικών εισφορών του προϋπολογισμού της Ένωσης σε Κράτη – μέλη που μαστίζονταν από δημοσιονομική ύφεση, η οποία συνδυάστηκε με επιθετικές αντικυκλικές δημοσιονομικές πολιτικές. Το γεγονός, λοιπόν, ότι η ΟΝΕ δεν κατέρρευσε μεσούσης μίας πολυεπίπεδης δημοσιονομικής κρίσης, αλλά συνάμα την αντιμετώπισε δυναμικά τόσο στο επίπεδο των πολλαπλών ταχυτήτων των διαφορετικών εθνικών πλαισίων όσο και σε επίπεδο συντήρησης των ενωσιακών δομών και των κοινών στοχεύσεων ανάκαμψης της σταθερότητας και ανάπτυξης στον ευρωπαϊκό οικονομικό χώρο, ανέδειξε τα ισχυρά θεμέλια οικοδόμησής της.

Ασφαλώς, στην πορεία αυτή παρατηρήθηκαν αστοχίες ή ελλείψεις του δημοσιονομικού πλαισίου της Ένωσης, οι οποίες, όμως, υπήρξαν εν πολλοίς

απόρροια της πρωτοφανούς, αναπάντεχης και συχνά υποτροπιάζουσας φύσης της ίδιας της κρίσης και αξιοποιήθηκαν ως ευκαιρίες βελτίωσης του δημοσιονομικού πλαισίου λειτουργίας της ONE με την διαρκή επαγρύπνηση και συνεργασία των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων για την αναμόρφωση αυτού, όπως π.χ. η ενίσχυση του περιεχομένου και της αποδοτικότητας των διατάξεων του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης μέσω της υιοθέτησης του Εξάπτυχου (έξι νέα νομοθετικά εργαλεία για θέματα δημοσιονομικής διακυβέρνησης της ONE) το 2011, και του Δίπτυχου (ένα συμπληρωματικό πακέτο νομοθετικών εργαλείων), το 2013. Μάλιστα, ως ένδειξη διατήρησης, εν καιρώ δημοσιονομικής κρίσης, της αξιοπιστίας του χαρακτήρα ONE προς το εξωτερικό, η οποία αναδεικνυόταν έμπρακτα ως ασπίδα των οικονομιών των Κρατών – μελών απέναντι σε αντίστοιχες επιβλαβείς δημοσιονομικές διακυμάνσεις, θα μπορούσε να θεωρηθεί η διεύρυνσή της στη Σλοβακία (2009), την Εσθονία(2011), τη Λετονία(2014) και τη Λιθουανία (2015).

Η δημοσιονομική ισχύς της ONE καθίσταται θελκτική όχι μόνο ως εργαλείο υιοθέτησης κοινών επιδιώξεων και δημοσιονομικών πολιτικών πρακτικών, οι οποίες δύνανται να ευνοήσουν τις οικονομίες των επιμέρους Κρατών που τις ασπάζονται και τις εφαρμόζουν. Επιπλέον δείχνει να παρουσιάζει ορισμένα μείζονα πλεονεκτήματα και ως προς την συνολική απόδοσή της σε σχέση με τις επιδόσεις άλλων ισχυρών νομισμάτων, ιδιαίτερα ως προς το κατά γενική ομολογία ισχυρό αμερικανικό δολάριο. Για παράδειγμα, κατά την περίοδο πριν την οικονομική κρίση οι επιδόσεις του αμερικανικού πληθωρισμού παρουσίαζαν ελαφρώς πιο ανοδική τάση σε σύγκριση με εκείνες της ONE. Επιπλέον, κατά τη διάρκεια της δημοσιονομικής κρίσης στην Ευρωζώνη, η συναλλαγματική ισοτιμία του Ευρώ παρέμεινε σχετικά ισχυρή έναντι του αμερικανικού δολαρίου με την τιμή της να ανέρχεται 1,2 – 1,5 \$/1€. Όπως παρατηρεί ο Dabrowski, το γεγονός αυτό συνιστά ένα θετικώς σημεινόμενο πως το νόμισμα του Ευρώ δεν τέθηκε ποτέ υπό αμφισβήτηση από τις οικονομικές αγορές παρά τις εικασίες που κυριαρχούσαν εν μέσω της δημοσιονομικής κρίσης ότι τα Κράτη – μέλη με υψηλό χρέος ίσως να αποχωρούσαν από την περιοχή του κοινού νομίσματος.

Τέλος, η ενισχυμένη δημοσιονομική ισχύς της ΕΕ είναι εμφανής ακόμα και στο επίπεδο συναίνεσης των πολιτών των Κρατών – μελών της ONE, η οποία παρέμενε πάντα σχετικά σταθερή σε επίπεδα άνω του 50%. Μάλιστα, την περίοδο της

δημοσιονομικής κρίσης και μετά το 2011 η υποστήριξη στο νόμισμα του Ευρώ αυξήθηκε, αγγίζοντας το 64% το 2017.

Το οικονομικό χάσμα μεταξύ Βορρά - Νότου και το κόστος του για τη δημοσιονομική ισχύ της ΕΕ

Με το πέρας του Ψυχρού Πολέμου η ΕΟΚ κατέβαλλε τις μέγιστες προσπάθειες προκειμένου να διαβεβαιώσει τους πολίτες των Κρατών – μελών της πως η βοήθεια ανασυγκρότησης προς την Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη δε θα λάμβανε χώρα εις βάρος της χρηματοδότησης της Νότιας Ευρώπης, οι οικονομίες της οποίας διαχρονικά υστερούσαν σε σύγκριση με εκείνες του Βορρά. Παρόλο, ωστόσο, που η συμφωνία για την διατήρηση της συνεργασίας με τον ευρωπαϊκό Νότο αποτελούσε κοινό σημείο αναφοράς, τα Κράτη – μέλη διαφωνούσαν ως προς τον τρόπο που αυτό θα έπρεπε να γίνει.

Η υπογραφή της Συνθήκης του Μάαστριχτ, ανοίγοντας το δρόμο για τη δημιουργία κοινής οικονομικής ζώνης, δημιούργησε φιλοδοξίες σύγκλισης και ενίσχυσης της συνοχής μεταξύ των Κρατών – μελών της Ένωσης μέσω της ενδυνάμωσης του συντονισμού των εθνικών δημοσιονομικών πολιτικών που θα συνεπάγονταν η χρήση του κοινού νομίσματος. Παρά ταύτα, σύμφωνα με μία άποψη κυρίαρχη μεταξύ των οικονομικών επιστημόνων, η συγκρότηση κοινής νομισματικής πολιτικής διεύρυνε τις μακροοικονομικές ανισοροπίες μεταξύ των Κρατών – μελών της ΟΝΕ αντί να τις περιορίσει, όπως ήταν ο αρχικός στόχος, διαμορφώνοντας μίας Ένωση δύο ταχυτήτων, του ισχυρού οικονομικά Βορρά και των εύθραυστων και ευάλωτων σε κλονισμούς αγορών του Νότου.

Η προσπάθεια της Ένωσης να ενισχύσει το βαθμό ολοκλήρωσής της μέσω της ΟΝΕ επιδιώκοντας την δημιουργία αυξημένης οικονομικής σύγκλισης σε διακρατικό επίπεδο Κρατών – μελών, οδήγησε σε φαινομενικά υψηλό ρυθμό ανάπτυξης τις εύθραυστες οικονομίες που μετείχαν σε αυτή. Το ξέσπασμα της δημοσιονομικής κρίσης και ακολούθως της κρίσης χρέους μετά το 2009 ανέδειξαν της δημοσιονομικές ανισοροπίες εντός της ΟΝΕ, οι οποίες προϋπήρχαν της κρίσης. Αυτό συνέβη διότι οι οικονομίες των Κρατών – μελών της ΕΕ διακρίνονταν από έναν

δομικό “διπολισμό”. Από τη μία πλευρά υπήρχαν τα οικονομικά μοντέλα του Βορρά, των οποίων η αυξημένη απόδοση στηρίζονταν στις εξαγωγές και διακρίνονταν για τις αυξημένες επενδυτικές/παραγωγικές δαπάνες, και από την άλλη πλευρά υπήρχαν οι ως επί το πλείστον αγροτικές οικονομίες του Νότου, των οποίων η παραγωγή βρισκόταν σε άμεση εξάρτηση με την εγχώρια ζήτηση, και διακρίνονταν για τις αυξημένες καταναλωτικές δαπάνες.

Για την οικοδόμηση μίας βιώσιμης μακροπρόθεσμα Νομισματικής Ένωσης και την αποφυγή μακροοικονομικών αποκλίσεων ήταν αναγκαία η υιοθέτηση ενός αποδοτικού ενιαίου προτύπου οικονομικής ανάπτυξης. Προκρίθηκε το μοντέλο των κρατών του ευρωπαϊκού Βορρά, ως αποδοτικότερος παράγοντας μακροοικονομικής σταθερότητας. Ως αποτέλεσμα, οι οικονομίες του ευρωπαϊκού Νότου όφειλαν να προσαρμόσουν τις δυνατότητες των εσωστρεφών οικονομιών τους σε αυτό, ώστε να αντιμετωπίσουν τις δυσκαμψίες τους. Προκειμένου να επιτευχθεί ο ενισχυμένος βαθμός σύγκλισης των οικονομιών Βορρά – Νότου προωθήθηκε η οικονομική ανάπτυξη, της οποίας, ωστόσο, τα θεμέλια ήταν σαθρά, καθώς στηρίχθηκε στον ευρύτατο δανεισμό των δεύτερων με αποτέλεσμα τη δημιουργία υψηλού εξωτερικού χρέους των Κρατών – μελών του Νότου, καθώς και αυξημένου χρέους στον ιδιωτικού τους τομέα (ιδιώτες και επιχειρήσεις).

Το μακρο – οικονομικό χάσμα ενισχύθηκε μεσούσης της οικονομικής κρίσης. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν τα έτη 2010 και 2011, κατά τα οποία η Γερμανία και άλλες οικονομίες του Βορρά, όπως η Σουηδία, η Αυστρία και η Φινλανδία, κατέγραψαν σχετικά υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης, εν αντιθέσει με τα Κράτη του Νότου. Βασικές αιτίες της διεύρυνσης αυτής της απόκλισης ήταν η ανολοκλήρωτη δομή της ΟΝΕ, οι περίπλοκες πολιτικές διαδικασίες της, η ανεπάρκεια πολιτικών συντονισμού των οικονομιών της ΟΝΕ σε περίπτωση κρίσης και η συνακόλουθη ασυντόνιστη “οχλαγωγία” κατακερματισμένων εθνικών πολιτικών που συγκροτήθηκαν στη βάση της διάσωσης των εθνικών οικονομιών, η οποία οδήγησε έκρηξη των τιμών των επιτοκίων. Συγχρόνως, οι Κεντρικές Τράπεζες εφάρμοσαν πολιτικές προστατευτισμού, λειτουργώντας με εξαιρετική φειδώ ως προς την χορήγηση νέων δανείων και την αναδιάρθρωση τους χρέους, με αποτέλεσμα την παρατεταμένη περικοπή εθνικών δαπανών.

Ως αποτέλεσμα, οι εύθραυστες οικονομίες του Νότου κλήθηκαν να αντιμετωπίσουν ένα φαύλο κύκλο υψηλού χρέους και χαμηλών προοπτικών ανάπτυξης, ο οποίος ενίσχυε τις αμφιβολίες περί βιωσιμότητας και επομένως, τις τιμές των επιτοκίων. Οι τελευταίες έθεταν φραγμούς στην επενδυτική δραστηριότητα και ενθάρρυναν τις τάσεις απομόχλευσης των ιδιωτών. Αυτό περιορίσε τις καταναλωτικές δαπάνες, συμβάλλοντας σε περικοπές στην απασχόληση (και στους μισθούς), οι οποίες, με τη σειρά τους, μείωσαν περισσότερο τα εισοδήματα των ιδιωτών και τις εγχώριες πωλήσεις. Η κατάσταση αυτή συνεπάγονταν χαμηλότερες προοπτικές ανάπτυξης, εγείροντας εκ νέου ανησυχίες για τη βιωσιμότητα του χρέους και καθιστώντας αναγκαία τη διατήρηση των επιτοκίων σε υψηλά επίπεδα.

Οι δημοσιονομικές ανισορροπίες των Κρατών – μελών της ΟΝΕ αποκρυσταλλώθηκαν, όπως ήταν φυσικό, και στο ευρύτερο πεδίο της δημοσιονομικής πολιτικής της ΕΕ, αναδεικνύοντας τα θεσμικά κενά της και λαμβάνοντας πολιτικές προεκτάσεις. Καίριο ερώτημα υπήρξε αν η κατανομή των πόρων της ΕΕ διαρθρώνεται στη βάση των αναγκών ή στη βάση της πολιτικής ισχύος. Σύμφωνα με την πρώτη εκδοχή οι πόροι της Ένωσης κατανέμονται στη βάση της αρχής της αλληλεγγύης, ώστε τα Κράτη – μέλη, τα οποία στηρίζονται οικονομικά στον αγροτικό τομέα ή βρίσκονται σε άσχημη οικονομική συγκυρία είναι αποδέκτες μεγαλύτερου μεριδίου του προϋπολογισμού. Αντίθετα, όμως, σύμφωνα με τη δεύτερη η κατανομή της πολιτικής ισχύος μεταξύ των Κρατών – μελών σε ενωσιακό επίπεδο συνιστά παράγοντα κομβικής σημασίας ως προς την κατανομή των πόρων στα Κράτη – μέλη. Με άλλα λόγια, Κράτη με περισσότερη πολιτική ισχύ θεωρήθηκε ότι λαμβάνουν μεγαλύτερο μερίδιο από τον ευρωπαϊκό προϋπολογισμό. Παρόλα αυτά, σύμφωνα με την μελέτη των Zaporozhets et al., ενώ η πολιτική ισχύς ασκεί επίδραση στον τρόπο κατανομής του προϋπολογισμού της ΕΕ μεταξύ των Κρατών – μελών της, αυτή δείχνει να είναι μετριασμένη.

Βέβαια, οι μακροοικονομικές ανισορροπίες δεν παύουν να ασκούν αρνητική επίδραση στη διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Είναι γνωστό ότι πάγιος στόχος ακριβώς της Νομισματικής Ένωσης υπήρξε η ενίσχυση του βαθμού ολοκλήρωσης της ΕΕ. Παρά ταύτα, σε μία τέτοια Ένωση η βαθύτερη ολοκλήρωση υπονομεύεται, καθώς προκρίνει ως βιώσιμο μόνο ένα συγκεκριμένο πρότυπο ανάπτυξης, του οποίου τις επιδόσεις τμήμα των οικονομιών των μελών αφενός δεν

διαθέτει το υπόβαθρο να τις επιτύχει και αφετέρου στερείται ενός επιμελώς σχεδιασμένου δημοσιονομικού πλαισίου επίτευξης των επιδιωκόμενων στόχων, με αποτέλεσμα να οδηγείται σε μη βιώσιμες μακροπρόθεσμα εναλλακτικές (π.χ. εκτεταμένος δανεισμός). Εφόσον, λοιπόν, η Ένωση δεν διαφαίνεται μακροπρόθεσμα επικερδής για όλα τα Κράτη – μέλη της, η δημοσιονομική ανισορροπία εντείνει τις πολιτικές συγκρούσεις εντός των θεσμικών οργάνων της ΕΕ (π.χ. εντός του Συμβουλίου), δεδομένου ότι αυτά συγκροτούνται στη βάση της εξατομικευμένης εκπροσώπησης κάθε Κράτους – μέλους.

Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με τη σταδιακή ανάδυση εναλλακτικών αφηγημάτων, όπως εκείνο του Ευρωσκεπτικισμού, τα οποία δίνουν έμφαση στις εσωτερικές παθογένειες της Ένωσης, ώστε να την αναδείξουν ως μη βιώσιμη επιλογή, επιδρά ανασταλτικά προς οποιοσδήποτε προοπτικές διεύρυνσης όχι μόνο της ΟΝΕ, αλλά και της ΕΕ εν γένει. Ωστόσο, υποστηρίζεται πως παρά τις προγενέστερες παθογένειες στη συνοχή της ΟΝΕ, η οικονομική κρίση επέδρασε θετικά αφενός στην αξιοπιστία της, εφόσον αποδείχτηκε πως δεν κατέρρευσε και άντεξε τους κλυδωνισμούς, και αφετέρου στην διαδικασία ολοκλήρωσης ολόκληρης της ΕΕ, διότι, με γνώμονα την κοινή στόχευση αντιμετώπισης των ισχυρών συνεπειών της κρίσης, ενισχύθηκε το κλίμα συναίνεσης και αλληλοκατανόησης μεταξύ των Κρατών – μελών αυτής.

Η δημοσιονομική ισχύς της ΕΕ στον πλαίσιο της Παγκόσμιας Οικονομικής Διακυβέρνησης

Ως Παγκόσμια Οικονομική Διακυβέρνηση νοείται ο συντονισμός των οικονομικών πολιτικών των Κρατών στο πλαίσιο φιλελευθεροποίησης της παγκόσμιας αγοράς, της οποίας θεμελιώδης επιδίωξη είναι η ανάπτυξη και η ευημερία. Η δομή της είναι κρατο – κεντρική, καθώς εδράζεται στη σύζευξη, και όχι ενοποίηση, διαφορετικών εγχώριων οικονομιών, με κοινές ευρύτερες στοχεύσεις, προς ένα σύνολο των διεθνώς συμφωνηθέντων κανονισμών και οικονομικών πρακτικών που αφορούν τις εμπορικές σχέσεις και τις αμοιβαίες οικονομικές ροές. Ως αρμόδιοι φορείς για τον συντονισμό αυτό λειτουργούν το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) και η Παγκόσμια Τράπεζα (ΠΤ), οι οποίοι πλαισιώνονται από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου (ΠΟΕ) (πρώην Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου, ΓΔΣΕ). Άμεση

συνέπεια του συντονισμού αυτού για τη φιλελευθεροποίηση της παγκόσμιας αγοράς είναι η αύξηση του βαθμού οικονομικής αλληλεξάρτησης των Κρατών.

Υπό το πρίσμα αυτό η ΕΕ επιδιώκει να μετέχει της Παγκόσμιας Οικονομικής Διακυβέρνησης ως ενιαίο σύνολο σε περιπτώσεις ανάπτυξης διμερών σχέσεων μέσω των οποίων προβάλλει τις δημοσιονομικές της δυνατότητες. Στον τομέα αυτό είναι η κυριότερη δύναμη ανάπτυξης διμερών οικονομικών σχέσεων σε ολόκληρο τον κόσμο, κυρίως μέσω άμεσων ξένων επενδύσεων τόσο ως αποδέκτης όσο και ως πηγή προέλευσης, και υπογραφής στρατηγικών συμφωνιών κομβικής σημασίας σε τομείς, όπως οι μεταφορές, η ενέργεια και η τεχνολογία. Ως αποτέλεσμα, η Ένωση έχει επιχειρήσει την ανάληψη εμβληματικών πρωτοβουλιών υπογράφοντας ή φιλοδοξώντας να υπογράψει πλειάδα συμφωνιών εμπορικής και στρατηγικής φύσεως σε παγκόσμια κλίμακα (π.χ. ΗΠΑ, Κίνα, Ιαπωνία, Καναδάς, Αφρικανικά Κράτη, Κράτη στη Λατινική Αμερική κ.α.) προς ενίσχυση του οικονομικού επιχειρησιακού της περιβάλλοντος.

Επιπλέον, ήδη από το 2017, έχει συγκροτήσει το Σχέδιο Εξωτερικών Επενδύσεων ως μία νέα στρατηγική προοπτική ανάπτυξης αμοιβαίων δεσμεύσεων, αλλά και περαιτέρω διεύρυνσης της επιρροής της, στο πλαίσιο του οποίου αναπτύσσονται προγράμματα παροχής αναπτυξιακής και ανθρωπιστικής βοήθειας στο εγγύτερο γειτονικό της περιβάλλον (π.χ. Δυτικά Βαλκάνια, Ανατολική Ευρώπη, Αφρική) μέσω ειδικών Ταμείων, όπως το Ευρωπαϊκό Καταπιστευματικό Ταμείο Εκτάκτου Ανάγκης για την Αφρική. Αυτά χρηματοδοτούνται με τρεις τρόπους α) μέσω του Πολυετούς Δημοσιονομικού Πλαισίου της ΕΕ για την περίοδο 2014 – 2020, β) του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανάπτυξης που δεν εντάσσεται στο γενικό προϋπολογισμό της ΕΕ και γ) εισφορών απευθείας από τα Κράτη – μέλη και από άλλους ιδιώτες χρηματοδότες.

Ως προς τη συμμετοχή στην Παγκόσμια Οικονομική Διακυβέρνηση σε πολυμερή πλαίσια η Ένωση βρίσκεται σε εμβρυακό στάδιο, παρότι διαθέτει την απαραίτητη νομική υπόσταση να εκπροσωπηθεί ως ενιαία οντότητα. Τα Κράτη – μέλη της εξακολουθούν να εκπροσωπούνται μεμονωμένα με τη διακριτή τους ψήφο στους οργανισμούς διαμόρφωσης του κανονιστικού πλαισίου Παγκόσμιας Οικονομικής Διακυβέρνησης, με πάγια υποχρέωσή τους, όπως ορίζει το Άρθρο 32 της ΣΛΕΕ, τη σύγκλιση των δράσεών τους, ώστε να είναι εφικτή η υπεράσπιση των διεθνών

συμφερόντων της Ένωσης. Η απόφαση για την ενιαία εκπροσώπηση της Ένωσης σε πολυμερείς οργανισμούς εμπίπτει στην αρμοδιότητα του Συμβουλίου, το οποίο μέχρι σήμερα δεν έχει δώσει καμία τέτοια συνολική έγκριση. Η στάση αυτή αιτιολογείται με δύο επιχειρήματα α) οι ηγέτες της ΕΕ, οι οποίοι συγκροτούν το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, δεν επιθυμούν την περαιτέρω εκχώρηση αρμοδιοτήτων στην Ένωση και προκρίνουν τη διαφύλαξη και προώθηση των επιμέρους εθνικών συμφερόντων των Κρατών – μελών της και β) η μία και μοναδική ψήφος της ΕΕ στους πολυμερείς οργανισμούς αντί των 27 των Κρατών – μελών δε θα είχε την ίδια βαρύτητα, ώστε να προωθήσει κατά το επιθυμητό τα δημοσιονομικά συμφέροντα της ίδιας της ευρωπαϊκής ηπείρου. Αυτό συμβαίνει διότι η συνολική δημοσιονομική ισχύς της ΕΕ σε επίπεδο Παγκόσμιας Οικονομικής Διακυβέρνησης είναι μικρότερη σε σχέση με εκείνη ορισμένων μεμονωμένων Κρατών – μελών της (π.χ. Γερμανία). Ως μερική εξαίρεση θα μπορούσε να χαρακτηριστεί η τυπική εκπροσώπηση της ΕΕ στο ΔΝΤ, στο οποίο η ΕΚΤ διαθέτει την ιδιότητα του παρατηρητή για θέματα ημερήσιας διάταξης που την αφορούν.

Ωστόσο, μία τέτοια προσέγγιση δείχνει, εν πρώτοις να πλήττει την ενωσιακή δημοσιονομική ισχύ σε επίπεδο εξωστρέφειας, μιας και η απουσία μίας συνεκτικής ψήφου σε πολυμερή πλαίσια αναδεικνύει παθογένειες στον τομέα της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και κατά συνέπεια, της διεθνούς αξιοπιστίας της ΕΕ, ως οντότητας με πλήρη συνεκτική δομή και δράση. Η διατήρηση ψήφου κάθε Κράτους – μέλους μεμονωμένα αναδεικνύει την απουσία κοινού ευρωπαϊκού οράματος και τον περιορισμό στα στενά πλαίσια προώθησης των εθνικών συμφερόντων, τα οποία απλά είναι θεμιτό να συγκλίνουν προς εκείνα των υπολοίπων μελών της ΕΕ. Τα Κράτη – μέλη τείνουν να αντιλαμβάνονται την Ένωση γενικά, αλλά και την Ευρωζώνη ειδικά, στη βάση της απλής συλλογής Κρατών και όχι της ευρύτερης συνεκτικά δομημένης οντότητας. Ως αποτέλεσμα της απουσίας άρτια συντονισμένης δράσης στο πολυμερές επίπεδο της Παγκόσμιας Οικονομικής Διακυβέρνησης, η ΕΕ έχει γίνει συχνά αντικείμενο αρνητικής κριτικής δεχόμενη κατηγορίες, όπως η τάση δημιουργίας αποπληθωριστικών τάσεων και η μη συμβολή στην παγκόσμια ανάπτυξη και ζήτηση.

Το πλήγμα που δέχεται η δημοσιονομική ισχύς της ΕΕ στην πολυμερή διάσταση της Παγκόσμιας Οικονομικής Διακυβέρνησης φάνηκε να γίνεται αντιληπτό στην Αναφορά των Πέντε Προέδρων το 2015, το περιεχόμενο της οποίας επεσήμανε την

αναγκαιότητα εμβάθυνσης του βαθμού ολοκλήρωσης μέσα από την επέκταση της ONE σε επίπεδο τραπεζικής, φορολογικής και οικονομικής ένωσης, πέραν της απλής νομισματικής που ισχύει σήμερα. Αντίστοιχη θέση τηρήθηκε και στο Έγγραφο Προβληματισμού της Επιτροπής το 2017, οπότε προκρίθηκε πως μέσα από αυτή την εξέλιξη η ΕΕ δύναται να διεκδικήσει να μετέχει σε πολυμερείς οργανισμούς που αποφασίζουν για μείζονα ζητήματα Παγκόσμιας Οικονομικής Διακυβέρνησης, όπως η σταθερότητα του διεθνούς οικονομικού συστήματος, και τελικά να προωθήσει πιο συντονισμένα και αποτελεσματικά τα ενωσιακά συμφέροντα. Ωστόσο, μέχρι σήμερα η πολυφωνία της ΕΕ στο πολυμερές πλαίσιο την Παγκόσμιας Οικονομικής Διακυβέρνησης εξακολουθεί να υφίσταται.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

“ Treaty establishing the European Coal and Steel Community, ECSC Treaty”’. Summary, Eur – Lex, last update 11/12/2017. Retrieved on 3/6/2020 from <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:xy0022&from=EL>

“Explaining the Treaty of Lisbon.” European Commission, MEMO/09/351, 2009. Retrieved on 4/6/2020 from https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/fr/MEMO_09_531

“The EU and the Economic and Monetary Union.” European Commission. Last modified 6/2017. Retrieved on 11/6/2020, from <https://op.europa.eu/webpub/com/factsheets/emu/en/>

“Treaties and the European Parliament.” European Parliament. Retrieved on 2/6/2020 from <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/en/in-the-past/the-parliament-and-the-treaties>

“Ιστορικό.” Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Τελευταία τροποποίηση 11/3/2020. Ανακτήθηκε στις 2/6/2020 από <https://www.consilium.europa.eu/el/history/?filters=1734>

Alison Johnston & Aidan Regan. “Introduction: Is the European Union Capable of Integrating Diverse Models of Capitalism?” *New Political Economy* (2018) 23:2, p. 145-159. Retrieved on 24/6/2020, from <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/13563467.2017.1370442?needAccess=true>

Barnier, Brian. "Bretton Woods Agreement and System." Last modification on 30/4/2020. Retrieved on 11/6/2020, from <https://www.investopedia.com/terms/b/brettonwoodsagreement.asp>

Beetsma, Roel and Giuliodori, Massimo. "The Macroeconomic Costs and Benefits of the EMU and Other Monetary Unions: An Overview of Recent Research." *Journal of Economic Literature*, (2010) 48, p. 603–641. Retrieved on 16/6/2020, from <https://people.ucsc.edu/~hutch/Econ241a/Articles/Macro%20Costs%20and%20Benefits%20of%20EMU.pdf>

Benedetto, Giacomo, Rinaldi, David and Aden, Hartmut. "Democratic accountability of Council's budget - Council executive powers" In *Depth Analysis*, Policy Department of Budgetary Affairs of the European Parliament, 2019. Retrieved on 3/6/2020 from [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2017/572723/IPOL_IDA\(2017\)572723_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2017/572723/IPOL_IDA(2017)572723_EN.pdf)

Benedetto, Giacomo. "The EU budget after Lisbon: rigidity and reduced spending?" *Journal of Public Policy* (2013), 33:3, p.345–369. Retrieved on 3/6/2020 from https://www.cambridge.org/core/services/aop-cambridge-core/content/view/36A217A8B7BEFC1B3AF3C8EF40A4BCBF/S0143814X13000172a.pdf/eu_budget_after_lisbon_rigidity_and_reduced_spending.pdf

Benedetto, Giacomo. "Institutions and the route to reform of the European Union's budget revenue, 1970–2017." *Empirica* (2017) 44, p.615–633. Retrieved on 4/6/2020 from <https://link.springer.com/article/10.1007/s10663-017-9383-5>

Benedetto, Giacomo. "The History of the EU Budget." In *Depth Analysis*, Policy Department of Budgetary Affairs of the European Parliament, 2019. Retrieved on 3/6/2020 from [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2019/636475/IPOL_IDA\(2019\)636475_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2019/636475/IPOL_IDA(2019)636475_EN.pdf)

Buti, Marco. "Europe in the new global economic governance: can we still make a difference?" *Econ Polit* (2016) 33, p. 119–127. Retrieved on 24/6/2020, from <https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/s40888-016-0033-3.pdf>

Buti, Marco. "The New Global Economic Governance: Can Europe Help Win the Peace?" Lecture, Brussels, The Robert Triffin International Conference, June 6, 2017. Retrieved on 24/6/2020, from <https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/marco-buti-the-new-global-economic-governance.pdf>

Dabrowski, Marek. "The Economic and Monetary Union: Past, Present and Future." Report no. 497, Centre for Social and Economic Research, Warsaw, 2019. Retrieved on 10/6/2019 from https://www.case-research.eu/files/?id_plik=5847 Retrieved on 11/6/2020, from https://www.case-research.eu/files/?id_plik=5847

Davies, Eric. "European Court of Auditors." Information Guide, European Documentation Centre – Cardiff University, 2013. Retrieved on 16/6/2020, from http://aei.pitt.edu/74895/1/European_Court_Auditors.pdf

Davis Cross K., Mai'a. 2015. "Crisis & Catharsis in EU Integration." Paper presented at *European Union Studies Association (EUSA): Biennial Conference, Brussels, March 4-7, 2015*. Retrieved on 24/6/2020, from <http://aei.pitt.edu/78922/1/Cross.pdf>

De Feo, Alfredo. *History of Budgetary Powers and Politics in the EU: The Role of the European Parliament. – Part II: The non – elected Parliament 1957 – 1978*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2015.

European Commission. *Factsheets on the Commission's 10 Priorities*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2019.

External Relations Department of the European Court of Auditors. *AUDITING THE FINANCES OF THE EUROPEAN UNION*. Luxemburg: Official Publications of the European Communities, 1995.

Landesmann A., Michael. "The New North–South Divide in Europe: Can the European Convergence Model be Resuscitated?" In the *The Triple Challenge for Europe: Economic Development, Climate Change, and Governance*, edited by Fagerberg, Jan, Laestadius, Staffan and Martin R., Ben, p. 60 – 90. Oxford: Oxford University Press, 2015.

Mourmouras, John Iannis. "The political economy of Europe's monetary union - an update." Speech, European Public Law Organization, Sounio, August 30, 2017. Retrieved on 16/6/2020, from <https://www.bis.org/review/r170911b.pdf>

Zaporozhets, V. et al. "Key drivers of EU budget allocation: Does power matter?" *European Journal of Political Economy* (2016) 43, p.57–70. Retrieved on 23/6/2020, from <https://reader.elsevier.com/reader/sd/pii/S0176268016000173?token=52338362694FE840947F77F5608471E84587FD3CC1B0B9F8073DAD5D1FDC6034679C2A1804CC5527601B33388CDD8300>

Φραγκονικολόπουλος, Χ., Προέδρου, Φ. "Παγκόσμια διακυβέρνηση – το οικονομικό σκέλος." Στο *Παγκόσμια πολιτική – δρώντες, δομές & διαδικασίες*, των Φραγκονικολόπουλος, Χ., Προέδρου, Φ., σ. 126 – 148. Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, 2015. Ανακτήθηκε στις 23/6/2020 από: https://repository.kallipos.gr/bitstream/11419/4050/1/07_chapter06.pdf

ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

"Budgetary Powers." European Parliament. Available at: <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/en/powers-and-procedures/budgetary-powers>

"European Court of Auditors." Archives Guide, European Court of Auditors, 2007. Available at:

https://www.eca.europa.eu/Other%20publications/ARCHIVES_GUIDE_2007/ARCHIVES_GUIDE_2007_EN.PDF

Benedetto, Giacomo and Hoyland Bjorn. "The EU Annual Budgetary Procedure: The Existing Rules and Proposed Reforms of the Convention and Intergovernmental Conference 2002–04." *JCMS* (2007) 45:3 p. 565–587.

Benedetto, Giacomo. "The European Parliament as a budgetary extractor since the Lisbon Treaty." *JOURNAL OF EUROPEAN INTEGRATION* (2019) 41:3, p. 329 – 345.

De Feo, Alfredo. *History of Budgetary Powers and Politics in the EU: The Role of the European Parliament. – Part I: European Coal and Steel Community 1952 – 2002*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2015.

Donnelly, Shawn. *Power Politics, Banking Union and EMU: Adjusting Europe to Germany*. London: Routledge, 2018.

João Rodrigues, Maria. "Chapter VI: Global Economic Governance and the EU's External Action." *Studia Diplomatica* (2011) 64:4 p. 85-100. Available at: <https://www.jstor.org/stable/26531509>

Lindner, Johannes. *Conflict and Change in EU Budgetary Politics*. New York: Routledge, 2017.

McCormick, John. *Understanding the European Union. A concise introduction*. London: Red Globe Press, 2014.

Pérez, A. Sofia. "Europe of creditor and debtor states: explaining the north/south divide in the Eurozone." *West European Politics* (2019) 42:5, p. 989-1014. Available at: <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/01402382.2019.1573403?needAccess=true>